

Zdeněk Šesták: JAK ŽIL ŽIŽKOV PŘED STO LETY,
Academia, Praha 2005

Před sto lety samostatné město Žižkov, dnes součást Prahy 3 představuje mezi tradičními pražskými čtvrtěmi specifický fenomén. Tématikou Žižkova jako samostatné obce, či významné části současného třetího pražského obvodu, respektive specifické součásti hlavního města Prahy jako celku se v různých dobách a z různých pohledů zabývala řada autorů. Připomeňme alespoň například dvě obsáhlé práce z poslední doby, z devadesátých let 20. století, a to *Knihu o Praze 3* (1994) a *Novou knihu o Praze 3* (1998). Zdálo by se tedy, že téma je již „vyčerpáno“. Zdeněk Šesták – autor nové publikace o pražské čtvrti Žižkov, kterou vydalo v loňském roce nakladatelství Academia, však uchopil „žičkovskou tematiku“ z jiného úhlu pohledu. Soustředil pozornost na jeden krátký časový úsek – první desetiletí 20. století a opřel se přitom především o v tomto období vycházející denní tisk a časopiseckou produkci. Zpracoval soudobá tištěná média známější (*Čas*, *Humoristické listy*, *Kopřivy*, *Pražský ilustrovaný kurýr*, *Světotozor*, *Žičkovské noviny*, *Žičkovský obzor*) i méně známá (*Hlas od Vítkova*, *Hrom*, *Rašple*, *Šibenický*, *Šípy*, *Šotek*, *Švanda dudák*) a podal tak pestrou mozaiku způsobu života žičkovských obyvatel na počátku minulého století ve dnech všedních i ve chvílích svátečních.

Realitu i poetiku žičkovského životního stylu prvního desetiletí 20. století vykreslil Zdeněk Šesták v celkem 45 kapitolách sledujících rozličné materiální i duchovní stránky života různých sociálních vrstev obyvatelstva. Dobový tisk samozřejmě

zrcadlil i problémy národnostní, politické či jazykové. Po úvodní části, ve které autor objasnil motivaci volby tématu (Proč zrovna Žižkov před sto lety), podal přehled a charakteristiku tisku, z něhož čerpal informace (*Žižkov v tehdejšímu tisku*). Několik kapitol věnoval žičkovským domům, ulicím, hostincům a nádražím (Jak se tehdy nazývaly žičkovské ulice a pražská nádraží, Jak se nazývaly domy a hostince, Kupte si na Žičkově dům!, Ty žičkovské ulice, špinavé jsou velice). Dále se zabýval místní samosprávou (Na žičkovské radnici), otázkou připojení se k Praze (Sloučit se s Prahou?) a návštěvou císaře Františka Josefa I. (Druhá a třetí císařská návštěva). Dílčí pozornost zaměřil na specifický žičkovský patriotismus (O žičkovském vlastenectví a rasismu), na soupeření různých politických názorů (Politické strany, jejich boje a demonstrace, Anarchisté na Žičkově), na náboženství (*Žičkov a náboženství*) a na dobročinnost (*Žičkovská dobročinnost*). Zevrubně dokladoval problematiku životních nákladů (Kolik se na Žičkově vydělávalo, Za zlatku či za korunu? aneb Co stály hlavní potraviny a pochutiny, A co stálo maso a sváteční hodování?, Jíst a pít doma, nebo v hostinci?, Nejen jídlem živ je člověk aneb O cenách průmyslového zboží a služeb, *Žičkovské domy a co v nich stálo bydlení*). V kapitole *Na plesy, do divadla a do lázni* zmapoval náplň volného času na počátku 20. století. Jeho pozornosti neunikl dobový konkurenční boj (O kupcích a také jak zlikvidovat konkurenta), tehdejší poštovní služby (Jede, jede poštovský panáček), záložny a zastavárny (*Žičkovské záložny, jejich zastavárny a krachy*). Sledoval rovněž i otázky zdravotnictví (Zdraví, lékaři, epidemie) a dobový daňový systém (*Akcíz obávaný a nenáviděný*). A nevyne-

chal ani tehdejší způsob dopravy, včetně specifických dopravních nehod (Kůň jako hlavní dopravní síla, týrané zvíře a účastník nehod, Tramvaje a jejich karamboly, Plno nehod na Žižkově), a nebezpečí požárů (Hoří, na Žižkově hoří!). Dobový tisk reflektoval i širokou škálu dětských úrazů (Děti se neuhlídáš) a nejrůznější stížnosti na domácí mazlíčky a chov domácího zvířectva vůbec (Domácí mazlíčci a jiná zvířata). V kapitole Žižkov a soutěže krásy informuje autor prostřednictvím tehdejších novin a časopisů slovem i obrazem o tom, jak i do Čech pronikla móda soutěží krásy (v dobové terminologii konkurence krásy), a to nejen u mladých žen, ale i mezi dětskými uchazeči (chlupci a dívkami). Předposlední kapitola je věnovaná zapomenuté literatuře o Žižkově a poslední podává obraz o představách tehdejších obyvatel o z jejich pohledu vzdálené budoucnosti roku 2007 (Žižkov roku 2007 v představách před sto lety).

Publikace Zdeňka Šestáka je opatřena seznamem literatury, který je rozčleněn na dvě části – Noviny a časopisy a Knihy a články. Jednotlivé ve výčtu zahrnuté noviny a časopisy nemají ovšem uvedenu konkrétní data, a to ani pořadí ročníků, ani rok vydání. Součástí knihy je i Rejstřík osob a Rejstřík domů. Jednotlivé kapitoly jsou průběžně prokládány dokumentačními fotografiemi, obrázky, nákresy a karikaturami, které jsou většinou čerpány z dobového tisku.

Neobyčkle a inspirativně pojatá práce Zdeňka Šestáka, detailně prezentující očima soudobého tisku životní styl žižkovské čtvrti prvního desetiletí 20. století, jistě osloví široký okruh čtenářů, a to nejen samotné dnešní obyvatele Žižkova či třetího pražského obvodu.

Miloslava Turková

Květa Jechová: LIDÉ CHARTY 77, Zpráva o biografickém výzkumu, Hlasy minulosti, sv. 2. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Centrum orální historie, Praha 2003

Perfektně koncepčně i redakčně připravená „zpráva“ Květy Jechové vyšla bez širšího zájmu české veřejnosti. Snad je to důkaz neochoty současné české společnosti k sebereflexi. Již název Lidé Charty 77 napovídá, že kniha primárně nepodává dějiny opozičního občanského sdružení Charty, dějiny, které fakticky začaly na jaře 1976 petičními akcemi proti perzekuci hudebního undergroundu tehdejším režimem, od konce roku se opíraly o písemné prohlášení, jež do listopadu 1989 podepsalo 1886 lidí, a skončily v listopadu 1992. Ostatně – i Jechové antropologicko-historický text naznačil, že kritická reflexe Charty, včetně její infiltrace Státní bezpečností, ale i polistopadového zklamání některých chartistů z výsledků tzv. Sametové revoluce, případně i obtíží s návratem lidí z jakési ilegality do „normálního“ zaměstnání, s nimiž ztratily ve vynucených manuálních profesích mnohdy kontakt, atd. by byly předčasné. Odborníkům chybí časový odstup, archivní fondy nesmějí třicet let vydávat svá svědectví a samozřejmě veřejnost očekává i určitou adoraci tématu atd. (A to už nezmiňuji ani budoucí nutnost komparovat hnutí odporu ve všech satelitních státech Sovětského svazu i v samotném SSSR.) Možná proto v prvním plánu vznikla knížka takto orientovaná, knížka, jejímž centrálním problémem byly osudy lidí kolem Charty, osudy zhuštěně vyprávěné vzhledem k relativně